Jó házasságok a piacon köttetnek

Mórahalmi szédelgések

A város képviselő-testülete s a polgármester egyformán gondolkodott: aligha indulhat el bármilyen irányba is az új önkormányzat Mórahalom összevont rendezési tervének felülvizsgálata előtt. Az effajta tervek a hatvanas években készültek szerte Csongrád megyében, s a gyakorlat szerint úgy négy-öt évente tartottak felettük korrekciós szemlét a helyi (községi, vagy kisvárosi) vezetőségek, s az alkotó — a Csomiterv.

Mórahalmon ezt legutoljára 1984-ben tették. A terv ismételt áttekintését az azóta eltelt 6-7 esztendő is szükségessé tette, s még a régi tanácsi vezetés látott hozzá a feladathoz: 1989. október 20-án árajánlatot kért a Csomitervtől. (Az árajánlat a már meglevő összevont rendezési terv kiigazítására, módosítására vonatkozott, annak költségeit foglalta magába.)

Az idő közben szaladt. Lezajlott az MSZMP valahányadik kongresszusa, a „négy igen" kampánya, a két választás — március-áprilisban és szeptember-októberben —, s egyszer csak, nagy hirtelen befejeződött a rendszerváltás. Ám az élet megy tovább — jobb híján a régi kerékvágásban.

Kötelező vagy szabad a vásár

A vállalat, a Csomiterv két lehetőséget is kínált a városnak: az első variáció azt az esetet tartalmazta, amelyben számolnak helyi szakember bevonásával is; a második variáció szerint a város nem vállal semmiféle részfeladatot a kidolgozásban. Most már túl a rendszerváltáson — Mórahalom polgármestere ezek után megbízta hivatalának illetékes ügyintézőjét, hogy *az ajánlattevővel dolgoztassa ki az utóbbi változatot.*

Gombolyítani kell azonban a *másik szálat* is a cselekményben. *Mórahalomra fiatal építész házaspár szándékozik letelepedni.* Házat építenek maguknak a kisvárosban, s szakmai tudásukkal már sikerült szimpátiát kelteniük a helybeliek körében. Nem csupán saját házukra, telkükre koncentrálnak, szeretnék széppé tenni leendő lakóhelyük egészét, s *kérték a polgármestert, fejthessék ki hivatalában a városépítészetről vallott elképzeléseiket.* A fiatalok Koczor György építész tervezőcsoportjának tagjai. Mindinkább körvonalazódik: *új helyzet* állott elő — a fiatal szakemberek személyében *a város* alternatívát kapott: nem feltétlenül szükséges már a Csomitervre hagyatkozni, ellenkezőleg — *választhat.*

A Csomitervnél azonban nem volt rendszerváltás: a régi gyakorlatra építve, fatális tévedés áldozatává lett. *A polgármesteri hivatal által bekért árajánlatot a város igenlő válaszaként értékelte, s úgy gondolta, a megbízás az övé. Ezért egy szerződéstervezetet készített* (véleménye szerint az ilyen nyilvánvaló esetekben *szorkásos választ),* s azt küldte el a városnak: ebben, a szerződés műfaji szabályaiból adódóan, *igen szűkre szabottan taglalhatta koncepcióját* Mórahalom jövőjéről — s *csupán írásban, feleslegesnek ítélve a személyes elbeszélgetést.*

A zavart nyilvánvalóan *a dolgok eltérő meghatározása* okozta. Hogy miképpen, azt *a házasság példáján* lehet legjobban szemléltetni. A Csomiterv így érvelt: megvolt minden, ami kell, elsősorban a régi partneri viszony, a többéves jó kapcsolat. Mit mondott a város? Egyetlen aprócska dolgot: nem hangzott el a boldogító *igen.* Már csak azért sem, mert — ez az általános vélekedés errefelé — közben jobb ajánlatot kapott. Olyannyira jobbat, hogy az utolsó pillanatban, *az oltár előtt meggondolta magát.*

Ellenfél nélkül is — esélytelenül?

Elhagyva a képes beszédet, ez azt jelenti, hogy időközben a rivális Koczor György-féle építészcsoport is tárgyalt a várossal, és sikerült is elfogadtatnia magát (árait és elképzeléseit) Mórahalmon. *Rivális? Verseny* volt tehát? *Nem* — erősítgeti váltig a polgármester és Koczor György. Csupán arról van szó — mondják —, hogy a város tájékozódott, szétnézett a piacon — majd döntött.

Verseny volt ez a javából, igen — állítja határozottan a Csomiterv: a város árajánlatot kért mástól is, s ez kimeríti a verseny fogalmát. Ha ő — mármint a Csomiterv — tud erről, másképpen áll hozzá a dologhoz. Magyarázatképpen a *síkfutás* példájával hozakodott elő: ha valaki egyedül rója a köröket a pályán, nem tud úgy erősíteni, mint aki társaságban fut.

Ismét *a fogalmak zűrzavara.* Újfent az eltérő definiálás okozta a galibát. Mi az, hogy verseny? A felek képtelenek voltak a fogalmat egyező módon értelmezni.

A postás már nem viszi házhoz a trófeát

Végezetül engedtessék meg itt néhány megjegyzés — a föntebb említett érveknél és példáknál maradva. Ha a vevő kimegy a piacra szétnézni, s közben megkérdezi az egyik árust — akitől mellesleg rendszeresen szokott vásárolni —, menynyiért adja a portékáját, az még nem jelenti azt, hogy ma is tőle veszi, főleg akkor nem, ha mellette áll egy másik eladó, aki ugyanazon az áron szebb külsejű holmit árul. *Mi is lenne, ha minden érdeklődés, kérdés után kötelező lenne a vásárlás.* Az első árus pedig méltatlankodna, mondván, ha tudomása lett volna arról, hogy a vevő mástól is megkérdezi az árakat, ő is mást mondott volna és másképpen. Még egy kérdés: *nem tudta ez az árus, hogy a piacon van?*

S ha valamelyik atlétikai viadalon a sprinter ilyen vagy olyan okból egymaga kényszerül starthoz állni, *joga van-e kocogni, netán lesétálni a távot?* Legfeljebb csak a közönség fújolása közepette, kiprovokálva a versenybírák kizáró ítéletét. Sőt, atlétánk úgy is megítélheti a helyzetet: *szükségtelen személyesen megjelennie a versenyen, hiszen egyedül indul, okosabb tehát, ha a zsűri egyenesen lakáscímére postázza a trófeát.*

Ódor József

Irtó, szellemes...

Két apróhirdetés a Magyar Nemzetben (ugyanazon a lapon, egymás szomszédságában): „Állítson emléket önmagának! Rendeljen otthonába, kertjébe privát mellszobrot, emlékművet, piramist. Glória Gmk. (+telefonszám)". A másik: „Lidércés szellemirtást otthonában vállalunk. Tömbházakban kedvezmény. Garancia és diszkréció! Első Hazai Szellemirtó Kft. (+telefonszám)."

Mindez annyira szellemes, hogy nehéz bármit is hozzátenni. Mi juthat eszünkbe a hirdetések olvasása közben? Ha az elsőt nézzük, akkor talán az, hogy korunk hőse, a vállalkozó, törzsének újabb életképes egyedét fejlesztette ki. Azt, amelyik a határokat nem ismerő emberi hiúságból akar (és valószínűleg tud is) pénzt csinálni. Bár a piramis említése megrendítheti kissé a bizalmunkat, ezzel mintha túllőne a célon.

Villakertünk örökzöldjének árnyékában ott fehérlene mellszobrunk, amely római portrék stílusában ábrázolná arcélünket. Ez rendben is volna. De emlékmű, netán piramis...? Ilyen súllyal mégsem nehezedhetünk hátramaradottainkra.

A másik hirdetmény már némi fejtörésre ad okot. Bár a korábban kötelezően előírt materializmus-hit korszakának vége, azért mégsem valószínű, hogy a szellemi szabadsággal visszaélő lidércek (sőt: lúdvércek, lásd Örkény idevágó egypercesét) oly mértékben elszaporodtak volna, hogy irtásuk nem tűrhet halasztást. Az átlag tömbházlakó, ha éjszaka kimegy a konyhába, fürgén futkosó csótányokat talál, és nem zölden világító kísértetet.

Eszünkbe juthat persze egy régi kiáltvány, amely valami Európa-járó kísértetről beszél. De ő mintha visszavonulóban lenne mostanában, irtása majdhogynem fölöslegesnek látszik.

A legvalószínűbb, hogy a két hirdetést diákok adták föl, s olyan tanáraik telefonszámát mellékelték, akik szívüknek különösen kedvesek. Nem is rossz ötlet...

(nyilas)

Adós pillanatkép

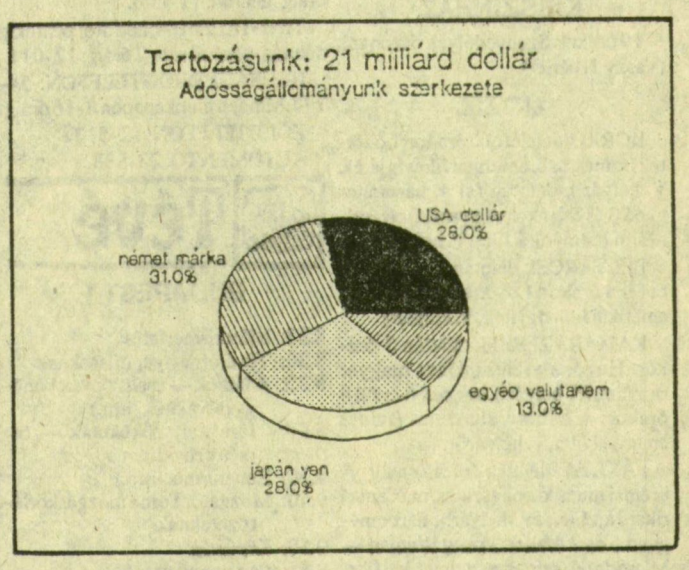

Dollárban számolva idén valamelyest növekedett Magyarország bruttó adósságállománya. Újabb határkőhöz érkeztünk, szám szerint a 21 milliárd dollárhoz. Ez azt jelenti, hogy ebben az évben újabb 400 millió mínuszt szedtünk össze. Ugyanakkor azonban *mégsem növekedett az ország eladósodottsága,* mindössze az történt, hogy begyűrűzött dollárgyengülés.

Az amerikai valuta az idén körülbelül 10 százalékot veszített értékéből a német márkával szemben. Nem is olyan régen a dollár már az 1,5 márkás határt is átlépte, lefelé menet. *Ennél olcsóbban* — mármint kevesebb márkáért — *még soha nem lehetett dollárt vásárolni.* Ha nem is ilyen ütemben, de a yenhez hasonlítva is csökkent a világ vezető valutájának értéke. Az egyirányú változásokból következik, hogy a márkában, illetve yenben felvett hitelek dollárban számolva növelték az ország adósságállományát.

„Tortás" ábránkon is látható, a magyar tartozás közel 90 százaléka három valutanemre koncentrálódik. Legnagyobb szelet a német márka 30-32 százalékkal, míg a dollár és a yen egyformán 28 százalék. Az utóbbi kettő közül *a yen okoz mostanában nagyobb fejtörést pénzügyeseinknek,* ebből ugyanis meglehetősen szerény a bevételünk. Nem jellemző ránk, hogy áruink elárasztanák a japán piacot, így hát kénytelenek vagyunk egyre többet eladni a gyengülő dollárból, hogy azon az esedékes törlesztésekhez szükséges yent megvásároljuk.

Különben jól vagyunk, a közel 900 millió dolláros külkereskedelmi aktívum és a turizmus bevételeinek hatására jelentősen növekedett az MNB azonnal mozgósítható tartaléka. A fizetési mérleg szeptember végén 350 millió dollár aktívumot mutatott, s reménykedhetünk hogy ez az év végére is megmarad.

(kovács)

A repülőút és a sugárveszély

Tudományos konferenciának indult a Paksi Művelődési Házban az a tanácskozás, amelyet az atomerőmű sugárvédelmének ellenőrzéséről tartottak. Két előadás után azonban azt kérték az érintett községek meghívott lakói, hogy a laikusok számára is érthetően mondják meg a fizikusok: van-e veszély az atomerőmű térségében, vagy nincs. Tudni szeretnék, hogy nyugodtan horgászhatnak-e a Dunán, vagy jobb az Uszodnál kifogott halat visszadobni. Derültséget keltett az egyik országos hatáskörű intézet munkatársának válasza: szívesen segít megenni a halat, ha az uszodiak nem bírnak vele.

Egyébként közérthető magyarázatok egész sorát tárták a hallgatóság elé a budapesti és a paksi fizikusok, kémikusok az atomerőműből kibocsátott sugárzó anyagok mennyiségére, hatására vonatkozóan. Elmondták, hogy ha valaki Európából Amerikába repül, tizenkétszer akkora sugárterhelés éri, mint a Paks környékén élő embereket egész évben. Ugyanis tízezer méter magasságban sokkal erősebb a természetes sugárzás, mint a föld felszínén, bár az ott mérhető háttérsugárzás is többszöröse az atomerőművi sugárzásnak. A Paksi Atomerőmű biztonsága olyan nagyfokú, hogy a légkörbe kibocsátott radioaktív részecskék száma az ezred részét sem éri el a hatóságilag megengedettnek. Hasonló a helyzet a vízbe jutó sugárszennyezéssel, illetve az még kisebb, hiszen folyamatosan kimutatni nem is lehet, még a legérzékenyebb műszerekkel sem.

Felhívták a figyelmet arra, hogy amikor a paksi, illetve a hatósági ellenőrzést végző szakemberek mérési adatokat említenek, azok gyakorlatilag mindig messze alatta vannak az emberre veszélyes sugárszintnek. Hangsúlyozták, hogy a sugárvédelmi ellenőrzés megbízhatóságát a hatósági kontroll jelenti. A megfigyelőhálózat tevékenysége megfelel a nemzetközi előírásoknak, de a Paksi Atomerőmű Vállalat még ennél is szigorúbb önmagával szemben: szakemberei kutatóintézetekkel és egyetemekkel közösen kidolgozott módszerek alapján folytatják a sugárvédelmi ellenőrzést.

Billent a mérleg

Idegenforgalmi bevételek

Többet költ a vendég

Az idén szeptember végéig 280,7 millió dollár aktívum keletkezett a magyar idegenforgalomban. Az elmúlt év első kilenc hónapjában éppen ellentétes tendencia érvényesült: akkor 450,5 millió dolláros passzívum halmozódott fel.

Elmondták: a bevétel 629,3 millió dollár volt, 71 százalékkal több, mint tavaly kilenc hónap alatt. A vendégek száma, ugyanebben a viszonyításban 53 százalékkal emelkedett. Egy nyugati turista átlagosan napi 2921 forintot költött, 20 százalékkal többet, mint az elmúlt évben.

Az idegenforgalmi kiadás 348,6 millió dollár volt, 57 százalékkal kevesebb, mint az elmúlt év hasonló időszakában. A jelentős csökkenést az „50 dolláros" rendelet okozza.

A rubelbevétel 213,9 millió volt, 46 százalékkal kevesebb, mint tavaly, annak ellenére, hogy a rubelelszámolású országokból több mint 50 százalékkal növekedett a hazánkba látogatók száma. Az ellentmondás látszólagosságának magyarázata az, hogy nagy többségük csak egynapos bevásárlásra érkezett.

A rubelkiadás 189,3 millió volt, kétszer annyi, mint az elmúlt évben. Így a rubelegyenleg csak 24,6 milliós aktívumot mutat a tavalyi 299 milliós aktívummal szemben

FBI-képviselet Budapesten

A FBI, az amerikai Szövetségi Nyomozó Hivatal javasolni fogja, hogy képviseletet nyithasson Budapesten és Szófiában, jelentette a The Washington Times. Az MTI tudósítójának érdeklődésére illetékes helyen megerősítették a hírt, hogy Richard Thornburgh, amerikai igazságügy-miniszter, valamint William Sessions, az FBI vezetője és Robert Bonner, a kábítószer-kereskedelem ellen küzdő fegyveres szerv, a DEA vezetője decemberben Budapestre és Szófiába látogat, hogy e kérdésekről tárgyaljon.

A kábítószer-kereskedelem és a nemzetközi terrorizmus elleni közös harc indokolja a szoros együttműködést az amerikai és a magyar bűnüldöző szervek között, mutatnak rá illetékes körökben. A kérdésekről tárgyaltak Antall József kormányfő közelmúlt washingtoni látogatásán is.

Autók és motoros rollerek

Autóelosztó hálózat létrehozását, mezőgazdasági gépek forgalmazását, ötven köbcentiméteres Suzuki motorok értékesítését, valamint motoros roller gyártását tervezi Magyarországon az Olaszországban, Spanyolországban, Franciaországban, illetve az afrikai kontinensen is érdekelt belgiumi Oasis cég. Mindezt Jean Charles De Coster, az Oasis cég elnöke jelentette be abból az alkalomból, hogy december 3-a és 21-e között megrendezendő Aranyhíd országos vásár keretében autókiállítást, illetve vásárt tartanak a hajdú-bihari megyeszékhelyen. Az elnök elmondta: az utóbbi hónapokban rendkívüli mértékben megnőtt az érdeklődés a köztudottan Belgiumban legolcsóbb nyugati márkájú gépkocsik iránt. Ezért döntöttek úgy, hogy e kocsikat a vásárlók helyébe hozzák. Első telephelyük már megnyílt Budapesten, a második is a fővárosban létesült, a harmadikat pedig Debrecenbe telepítik.

Tervezik a mezőgazdasági gépek magyarországi árusítását, csakúgy, mint a belvárosi-kisvárosi közlekedésben jól bevált ötven köbcentiméteres Suzuki motorokét.

A gyermekeknek szánt motoros roller — évente mintegy 150 ezer játékjármű-gyártására az elképzelések szerint Hajdú-Bihar megyében rendezkedik be az Oasis cég. (MTI)